

ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ, ԳԻՏՈՒԹՅԱՆ, ՄՇԱԿՈՒՅԹԻ ԵՎ ՍՊՈՐՏԻ
ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ
<<ԿՐԹՈՒԹՅՈՒՆ ԵՎ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅՈՒՆ>>
ՍՈՑԻԱԼ-ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆ ԿՐԹԱՄՇԱԿՈՒԹԱՅԻՆ
ՀԻՄՆԱԴՐԱՄ

ՀԵՏԱԶՈՏԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔ

Խումբ	ՊԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆ
Թեմա	ԱԶԳԱՅԻՆ ԱՐԺԵՔԱՅԻՆ ՀԱՄԱԿԱՐԳԻ ՁԵՎԱՎՈՐՈՒՄԸ
	ՀԱՅՈՑ ՊԱՏՄՈՒԹՅԱՆ ԴԱՍԵՐԻՆ
Հետազոտող՝	ՀԵՐԻՔՆԱԶ ՊՈՂՈՍՅԱՆ
ԴՊՐՈՑԻ	ՍՅՈՒՆԻՔԻ ՄԱՐԶԻ ՏԵՂԻ ԹԻՎ 2 ՄԻՋՆԱԿԱՐԳ
ՈՒՍՈՒՑՉՈՒՅԻ	ՀԱՅՈՑ և ՀԱՄԱՇԽԱՐՀԱՅԻՆ ՊԱՏՄՈՒԹՅԱՆ
Ղեկավար՝	Մարինե Գրիգորյան

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ	
ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ.....	3
ԳԼՈՒԽ 1	
ՄԱՆԿԱՎԱՐԺԱԿԱՆ ՄՇԱԿՈՒՑԹԸ ԵՎ ԱՐԺԵՔԱՅԻՆ	
ՀԱՄԱԿԱՐԳԻ ՁԵՎԱՎՈՐՈՒՄԸ	4
ԳԼՈՒԽ 2	
ԱՐԺԵՔԱՅԻՆ ՀԱՄԱԿԱՐԳԻ ՁԵՎԱՎՈՐՄԱՆ ՄԵՐ ՓՈՐՁԻՑ.....	6
ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ.....	12
ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՑԱՆԿ.....	13

ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ

Կրթությունը գիտելիքների քանակը չէ, այլ լիակատար ըմբռնումն ու հմուտ կիրառումն այն ամենի, ինչ գիտես:

Ա. Դիտարկեք

Ամեն դարաշրջան իր խնդիրներն ու պահանջներն է թելադրում դպրոցին: Կրթական նոր քաղաքականությամբ կարևորվում է ուսուցչի դերը՝ որպես բովանդակության մշակողի, որպես նորարարի: Կրթակարգը ուսուցչի գործունեության ուղեկիցն է լինելու: Մեծանում է ուսուցչի պատասխանատվությունը: Նա իր մեթոդական պատրաստականությունն ու գիտելիքները հարստացնելու խնդիր ունի: Նա պետք է ապահովի պետության ակնկալիքները հանրակրթությունից:

Սերունդները հաջորդում են սերունդներին և փոխվում է նրանց հետաքրքրությունների շրջանակը, նրանց պահանջները, կրթության մասին վերաբերմունքը, փոխվում են իրենք, փոխվում է արժեքային համակարգը: Եվ ուսուցիչները տեղեկատվության հոսքի աճին զուգընթաց սկսում են նոր տեղեկությունները նորովի ուսուցանելը, կյանքում կիրառելի գիտելիքներով ու կարողություններով օժտված անհատ ձևավորելը: Սա է պատճառը, որ ուսուցիչն իր աշխատանքին զուգահեռ պարբերաբար վերապատրաստվելու, մասնագիտական նորություններին և դասավանդման նոր մեթոդներին ու ռազմավարություններին ծանոթանալու հնարավորության կարիք ունի :

Թեմայի արդիականությունը՝ առանձնապես կարևորելով հանրակրթության պետական կրթակարգում ընդգծված պահանջը կարողությունների, հմտությունների և որոշակի արժեքային համակարգի ձևավորման վերաբերյալ՝ կանգ ենք առել երեխաների ուսումնառության ընթացքում ազգային արժեքային համակարգի ձևավորման վրա: Այս հարցին հարկավոր է անդրադառնալ յուրաքանչյուր դասի նպատակները նշելիս ու ձևակերպելիս: Դրանք ընդհանուր բնույթ չափսի ունենան, այլ խիստ որոշակի և հստակ:

Հետազոտության նպատակը՝ բացահայտել առարկայի դասավանդման ընթացքում սովորողների մեջ ազգային արժեքային համակարգի ձևավորման գործընթացի էությունը:

Հետազոտության խնդիրները՝

1. ուսումնասիրել թեմային վերաբերող գիտաուսումնական գրականությունը,
2. վերլուծել դասապրոցեսը ,
3. սահմանել ազգային արժեքային համակարգի ձևավորման ուղիները,
4. սերտորեն համագործակցել գործընկերների հետ:

ԳԼՈՒԽ 1

ՄԱՆԿԱՎԱՐԺԱԿԱՆ ՄՇԱԿՈՒՅԹԸ ԵՎ ԱՐԺԵՔԱՅԻՆ ՀԱՄԱԿԱՐԳԻ ՁԵՎԱՎՈՐՈՒՄԸ

Սովորողների մեջ ազգային արժեքային համակարգի ձևավորմանն անդրադառնալիս նպատակային ենք համարում նախ խոսել մանկավարժական մշակույթի, դրա ձևավորման և կիրառման մասին՝ գտնելով, որ ուսուցիչը նախ ինքը պետք է լինի ազգային արժեքային համակարգի կրողը: Մանկավարժական մշակույթի խնդրի հետազոտության սկիզբը կարելի է համարել 20-րդ դարի 70–80-ական թվականները, երբ մանկավարժական մշակույթը սկսեց դիտարկվել որպես մշակույթի դրսևորում և հասարակության հոգևոր գործունեության որոշակի արտահայտություն: Ընդհանուր մշակույթը և մասնագիտական մշակույթը դիտարկվում են փոխադարձ կապի մեջ և փոխալայմանավորված են միմյանցով: Ուսուցչի մանկավարժական մշակույթը ձևավորվում և զարգանում է ընդհանուր մշակույթի հիման վրա և ունի իմացական– ճանաչողական, տեղեկատվական, հաղորդակցական գործառույթներ: Կրթության անձնակազմի մեջ հայեցակարգի ձևավորման արդյունքում սկսեցին ուսումնասիրվել մանկավարժական մշակույթի առանձին կողմեր՝ բարոյաէթիկական, հաղորդակցական: Ներկայումս «մանկավարժական մշակույթ» հասկացությունը ներառում է և՛ հոգեբանամանկավարժական գիտելիքները, և՛ մանկավարժի էթիկան, տակտը, մանկավարժական տեխնիկան, խոսքի մշակույթը, մեթոդական վարպետությունը, անձնային հատկանիշները: Այս մոտեցումը մեծ մասամբ պայմանավորված է նրանով, որ «մանկավարժ» հասկացությունը բովանդակում է մասնագիտությունը, սոցիալական դերը, գործունեության ձևը, անձի ուղղվածությունը:

Մարդկության կողմից ստեղծված նյութական և հոգևոր արժեքներն իրենց արտացոլումն են գտնում կրթության և դաստիարակության բովանդակության մեջ, մանկավարժի ստեղծագործական գործունեության միջոցներում: Մանկավարժական մշակույթը ընդհանուր մշակույթի մի մասն է, այդ մասին ժամանակին գրել են Յան Ամոս Կոմենսկին, Մ. Վ. Լոմոնոսովը, Կ. Դ. Ուշինսկին: Ըստ Վ. Ա. Մուխոմլինսկու՝ մանկավարժական մշակույթի մեջ պետք է առանձնացնել հետևյալ բաղադրիչները՝

- մարդասիրությունը, աշակերտի մտքին և սրտին անմիջականորեն դիմելը,
- իր առարկայի խոր իմացությունը, մանկավարժական գործընթացի բոլոր նրբություններին տիրապետելու ունակությունը, մանկավարժի հուզականությունը, զգայունակությունը, զգացմունքայնությունը,

- գործունեության տարբեր ձևերում երեխայի անհատական, տարիքային, հոգեբանական առանձնահատկությունների ուսումնասիրման մեթոդների հարստությունն ու բազմազանությունը,
- մանկավարժի ստեղծագործական լաբորատորիայի առկայությունը,
- մանկավարժի գործունեության մեջ հոգեբանական ամուր հիմքը,
- ուսուցչի լեզվական մշակույթը, խոսքի մատչելիությունը, տրամաբանությունը, դիտողականությունը, ինքնավերահսկումը, արտահայտչամիջոցների հղկվածությունը¹: Մանկավարժի վարքը ուսուցչի անհատական մանկավարժական մշակույթի դրսևորումն է: Մանկավարժական մշակույթը այն հիմնաքարն է, որի վրա ձևավորվում է ուսուցչի մանկավարժական վարպետությունը: Մանկավարժական մշակույթի կառուցվածքը բազմաշերտ է և ներառում է բարոյական տեսանկյուններ, անձի հոգևոր ներաշխարհի դրսևորման միջոցները հաղորդակցման և գործունեության մեջ: Ապագա մանկավարժի արտաքին և ներքին մշակույթի փոխադարձ կապը նպաստում է մասնագիտական իդեալի վերաբերյալ պատկերացումների որոշակիացմանը, այդ իդեալին հասնելու ուղիների որոնմանը: Մանկավարժական մշակույթը մի կողմից ըմբռնվում է որպես ուսուցչի հոգևոր-բարոյական մշակույթ, մանկավարժական գործունեության մշակույթ (նպատակ-միջոցներ-արդյունք-վերլուծություն), մտածողության, ստեղծագործական մշակույթ, գործունեության մեջ ինքնարտահայտման և անդրադարձ կատարելու ունակության, երեխային հոգեբանամանկավարժական աջակցության մշակույթ:

Այսպիսով՝ մանկավարժական մշակույթը ձևավորվում և զարգանում է ընդհանուր մշակույթի հիման վրա: Այն հոգեբանամանկավարժական համոզմունքների և վարպետության, ընդհանուր զարգացման և մասնագիտական-մանկավարժական հատկանիշների միասնությունն է: Միաժամանակ մանկավարժական մշակույթը տարբեր «մշակույթների» իմացական, հաղորդակցական, մեթոդաբանական, խոսքի զարգացման և այլն, պարզագույն հանրագումար չէ: Դա ամբողջական կրթություն է, որը դրսևորվում է մի կողմից՝ որպես ուսուցչի մանկավարժական վարպետության բաղադրիչ, մյուս կողմից՝ որպես մանկավարժական վարպետության ձևավորման գործընթացում ձեռք բերված արժեք:

Հասարակության որակը կախված է զարգացած, կրթված անհատներից, որոնք պետք է կազմեն հասարակության բովանդակային կորիզը, պետք է պատասխանատու և ծանրակշիռ լինեն ոչ միայն իրենց մասնավոր կյանքի ու կյանքի որակի համար՝ անհաղորդ ու անտարբեր մնալով հասարակությանը և ազգային խնդիրներին, այլև պետք է լինեն ակադեմիական հիմնարար գիտելիքներով զինված, մեր ժամանակների նորագույն ձեռքբերումներին քաջատեղյակ, ազգային գործոնն առաջ մղող, մարդկային բարձր արժանապատվությամբ և շրջահայեցությամբ օժտված առաջնորդներ, որոնք կհամալրեն հանրային կյանքի բոլոր բնագավառները:

¹ Сухумлинский В. А., Избранные педагогические сочинения в 3 т., т. 1, стр. 87,

ԳԼՈՒԽ 2

ԱԶԳԱՅԻՆ ԱՐԺԵՔԱՅԻՆ ՀԱՄԱԿԱՐԳԻ ՁԵՎԱՎՈՐՄԱՆ ՄԵՐ ՓՈՐՁԻՑ

Ազգային արժեքային համակարգի ձևավորման մասին խոսելիս նպատակահարմար ենք գտնում նախ անդրադառնալ դաստիարակությանը և կարևորելով բարոյական, հայրենասիրական, աշխատանքային դաստիարակությունը կարող ենք տալ հստակ սահմանում. արդյոք ո՞րն է սովորողների մեջ ազգային արժեքային համակարգի ձևավորման գործընթացի էությունը:

Հաշվի առնելով դաստիարակության առանձնահատկությունները, իսկ դրանք ենք.

-օբյեկտիվ և սուբյեկտիվ գործոնների հանդես գալը,

- միանգամից չերևացող կողմը,

- երկարատևությունը,

-կոմպլեքսային բնույթը,

-երկկողմանի բնույթը,

-ամբողջական բնույթը,

կարող ենք նշել, որ սովորողների մեջ ազգային արժեքային համակարգի ձևավորման ընթացքում դրսևորվորվում է դաստիարակությունն իր բոլոր առանձնահատկություններով : Այսպիսի հետևություն մենք արել ենք դասապրոցեսի ընթացքում ազգային արժեքային համակարգի ձևավորման ժամանակ :

Անդրադառնանք նախ բարոյական դաստիարակությանը: Բարոյական դաստիարակությունը հասարակական գիտակցության այն ոլորտներից է , որը կյանքի բոլոր բնագավառներում մարդկանց վարքը կարգավորելու գործառնություն է կատարում²:

Կ. Դ. Ուշինսկին բարոյական զարգացումն ավելի բարձր է գնահատում,քան մտավոր զարգացումը³:

Եվ, իհարկե, ազգային արժեքային համակարգի ձևավորման գործում մեծ ենք համարում հայրենասիրական դաստիարակությունը: Առանց հայրենիքի , առանց

¹ Ա. Ամիրջանյան, Ա. Ս. Սահակյան, Մանկավարժություն, Երևան, 2005, էջ 275,

² Նույն տեղում, էջ 356,

³ К. Д. Ушинский, Педагогика, М., 2019, стр. 80,

հարազատ ժողովրդի մարդը լքյալ է, ինչպես Ռոբինզոնը: Ցիցերոնն ասում էր. «Մեզ համար թանկ են երեխաները, մերձավոր ազգականները, բայց որևէ բանի նկատմամբ սիրո բոլոր պատկերացումները միավորված են մեկ բառի մեջ՝ հայրենիք»:

Դպրոցը, ուսուցիչները, ծնողները պարտավոր են ձևավորել երեխաների հայրենասիրական զգացմունքները: Պարտավոր են նրանց մեջ սերմանել հոգատար վերաբերմունք հայրենիքի պատմության, մշակույթի, հայրենիքում ապրող հարազատ ժողովրդի, ազգի սովորույթների նկատմամբ: Անկախ տարիքից հասարակության բոլոր անդամների մեջ պետք է սեր դաստիարակել հարազատ վայրերի, իրենց գյուղի, ավանի, քաղաքի, հայրենի բնաշխարհի նկատմամբ: Դաստիարակել հայրենիքը պաշտպանելու պատրաստակամություն, փաստացի օրինակներով երեխաների մեջ ամրապնդել սերը ժողովրդի նկատմամբ:

Բարեփոխությունների անշրջելի ընթացքը ժամանակակից կրթական համակարգի առանձնահատկությունն է: Կրթական ոչ մի համակարգ չի կարող արդյունավետ գործել համաշխարհային կրթական գործընթացներից դուրս և այդ ամենից մեկուսացած: Գիտության, տեխնիկայի աննախադեպ առաջընթացը նոր մոտեցումներ ու պահանջներ է սահմանում նաև կրթամշակութային ոլորտի համար:

Օրվա հրամայականն են դառնում ուսուցման նոր մեթոդների որոնման, կրթության բովանդակության նորացմանը միտված աշխատանքները: Անընդհատ փոփոխվող աշխատանքային միջավայրում, արագորեն վերակազմավորվող աշխատաշուկայում ավելի ու ավելի է կարևորվում որակյալ ուսուցման և որակյալ մասնագետների պահանջը, ինչը բնականորեն նպաստում է հանրակրթության դերի բարձրացմանը: Կրթությունը դառնում է հասարակության զարգացման խթանիչ ուժ՝ միաժամանակ ապահովելով նաև մարդկային համակեցության ներդաշնակ պայմաններ հասարակության բոլոր շերտերի համար: Հանրակրթության ոլորտում տեղի ունեցող համակարգային փոփոխությունները, որոնք պայմանավորված են համաշխարհային զարգացումներով, ենթադրում են ուսուցման ավանդական մոտեցումների վերանայում և վերաիմաստավորում, կրթության ոլորտում ազգային առանձնահատկությունների և միջազգային փորձի արդյունավետ համադրում: Այս 2 պայմաններում արդեն կարևոր խնդիր է դառնում պետական-ազգային մտածողություն ունեցող և կյանքի արագընթաց զարգացումներին հաղորդակից անհատի ձևավորումը, ինչի իրականացմանն էլ պետք է ուղղված լինի կրթական քաղաքականությունը: Բայց նախ և առաջ ուսուցիչն ինքը պետք է լինի այդպիսին: Անդրադառնանք ուսուցչի կերպարին և դերին:

Ուսուցչի համար կարևոր է իր պրակտիկ գործունեության վերլուծության, կատարելագործման, ինքնագարգացման, շարունակական կրթության համար գիտամանկավարժական տեսական գիտելիքներից օգտվելու կարողությունը:

Տեսությունը, որը չի հիմնվում պրակտիկայի վրա, անհիմն է, և կրում է մտահայեցողական բնույթ: Մանկավարժական հետազոտությունը ինքնանպատակ չէ, այն պետք է արտացոլի առաջավոր փորձը, ստուգվի պրակտիկայում և նպաստի ուսումնադաստիարակչական խնդիրների լուծմանը: Առանց պրակտիկ գործունեության խոր և համակողմանի վերլուծության անհնար է նախանշել ուսումնադաստիարակչական գործընթացի զարգացման ուղիները:

Մանկավարժական մեթոդաբանության մեջ կարևոր է հիմնախնդրի նկատմամբ ստեղծագործական մոտեցման սկզբունքը: Փորձը ցույց է տալիս, որ մանկավարժական շատ հիմնախնդիրներ հաջողությամբ լուծելու համար անհրաժեշտ է դրսևորել ստեղծագործական մտածողություն: Հետազոտության ընթացքում պետք է որոնել նոր տվյալների, երևույթների փաստարկված բացատրություն, համալրել և ճշտել առկա տեսակետները, չվախենալ գիտական համարձակության դրսևորելուց: Հետազոտողի վարպետությունը այն է, որ ուղիներ և միջոցներ գտնի երևույթների էության մեջ թափանցելու համար, չդրսևորելով սուբյեկտիվություն, սրա հիմքը մարդկանց պրակտիկ գործունեությունն է: Մանկավարժական հետազոտության արդյունավետությունը մեծապես կախված է մանկավարժական գործընթացների ու երևույթների համակողմանի ուսումնասիրությունից:

Որպեսզի հասնենք ցանկալի արդյունքի մենք սահմանել ենք որոշակի քայլարշավ.

1. ստեղծել ենք բարյացակամ միջավայր,
2. ապահովել, որ բոլորի ձայները լսելի լինեն,
3. ընտանիքներին ընձեռել ենք մեզ հետ համագործակցելու հնարավորություն,
4. առաջնորդվել ենք մեր աշակերտների անհատական կրթական կարիքներով,
5. աջակցություն ենք ստացել դպրոցի տնօրենից՝ համագործակցել կոլեգաների հետ, մասնակցել դասապրոցեսներին, փոփոխել դասացուցակը
6. Համատեղ դասավանդում սկսել ենք փոքր քայլերից. նախ վերցրել ենք մեկ առարկա՝ «Հայոց պատմություն» , հետո աստիճանաբար , սովորողների համար

աննկատ կերպով նաև համատեղել մնացած առարկաները դասավանդող ուսուցիչների ջանքերը:

Հայոց պատմության դասերին մենք անդրադարձել ենք մեր ժողովրդի պատմության հաղթական էջերին, ցույց տվել թե ով ենք մենք, որտեղից ենք գալիս և ուր ենք գնում, ովքեր են եղել մեր հարևանները, մեր թշնամիները, ովքեր հազարավոր տարիներ առաջ մեզ հետ ապրել են կողք կողքի ,բայց միայն մենք ենք հասել 21-րդ դար՝ առաջնորդվելով առարկայական չափորոշիչներով, օգտվելով ժամանակակից S2S հնարավորություններից դասն ավելի հազեցած և հետաքրքիր ենք դարձրել:

Ինչպե՞ս ենք մենք սովորողների մեջ սերմանում հայրենասիրությունը և ձևավորում ազգային արժեքային համակարգը: Ազգային արժեքային համակարգ են ձևավորում մեր հայ մեծերի հանճարեղ ստեղծագործությունները, որոնք ուսուցանվում են գրականության դասաժամերին, իսկ աշխարհագրության դասերին անդրադառնում ենք նրանց ծննդավայրին , աշխարհագրական դիրքին , առանձնահատկություններին , հայոց պատմությունն էլ այլ հնարավորություններ է մեզ տալիս: Այդ ստեղծագործություններից է Խաչատուր Աբովյանի <<Վերք Հայաստանին>>: Աբովյանն իր <<Վերք Հայաստանի>> վեպով բացահայտում, արժևորում է հայոց ազգի հայրենասիրությունը, ֆիզիկական, հոգևոր ու բարոյական հարստությունը, Ապարանի, Քանաքեռի և Երևանի շքեղ բնությունը: Վերլուծելով Հովհաննես Թումանյանի հայրենասիրական ստեղծագործությունները աշակերտները կարողանում են արժևորել ու ներկայացնել Թումանյանի բացառիկ հայրենասիրությունը, ներշնչվում են հայրենասիրական վեհ գաղափարներով, Լոռվա բնաշխարհով, օրինակ «Անուշ» պոեմն ընթերցելը բավական է հասկանալու համար, թե ինչ շքեղ բնություն ունի Լոռին, միևնույն ժամանակ համագործակցելով Գրականության , ինֆորմատիկայի, աշխարհագրության ուսուցիչների հետ մենք կարող ենք պատրաստել սահիկաշար Լոռվա բնության մասին և օգտվել աշխարհագրության դասագրքից ներկայացնել բնաշխարհն ու աշխարհագրական դիրքը: Րաֆֆու հայրենասեր հերոսներն էլ, ճանապարհորդելով Հայաստան աշխարհի ամբողջ տարածքով, տեսնելով ամեն ինչ՝ արժևորում են հայրենիքը՝ ասելով հայ մարդուն, թե դա քոն է, որտեղ ապրել են քո նախնիները, որտեղ մեռել են քո նախնիները, դու էլ պետք է այնտեղ մեռնես: Վարդանը, Ասլանը, Կարոն, հայ ֆիդայու նախաստիպերն են և քաջության, պայքարի օրինակ են եղել ազգային երիտասարդության համար և դարձել ազգային գաղափարախոսներ: Րաֆֆու բոլոր հայրենասեր հերոսները՝ Դավիթ Բեկը, Ստեփանոս Շահումյանը, Մխիթար Սպարապետը, Բայանդուր իշխանը, Թորոս իշխանը, Մելիք Փարսադանը և ուրիշներ ֆիզիկական ու հոգևոր մեծ ուժի տեր մարդիկ են, որոնց համար հայրենիքը սրբություն է: Նրանք մարդկային բարձր առաքինություններ կրողներ են: Հանուն ազգի ու պետության ճակատագրի Սամվելը մեղանչում է ծնողական սրբության դեմ: Սամվելը համոզված է, որ հայրենիքը բացարձակ է, իսկ մյուս բոլոր զգացմունքները՝

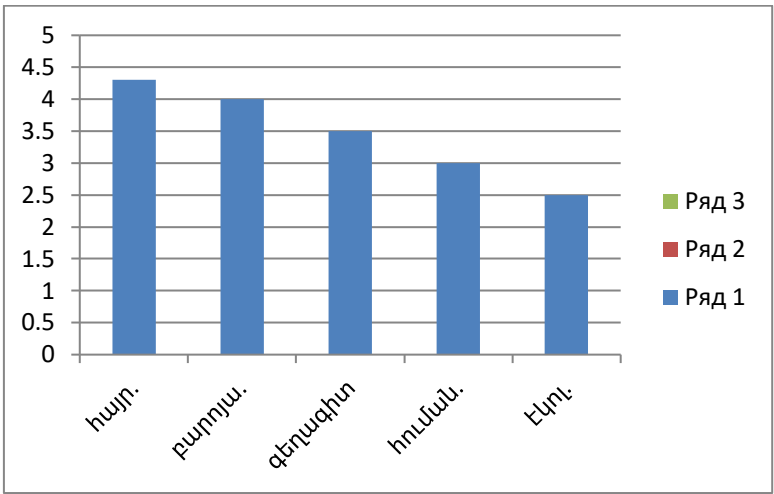
մասնավոր: Մուրացանի Գևորգ Մարգարյանի վեպով նույնպես կարևորվում ու արժևորվում է հայ ժողովրդի ուժն ու միասնությունը, անձնուրացությունը, իսկական հայրենասիրությունը, անձնագոհությունը, արդարամտությունը, ամուր ընտանիքը և մարդկային մյուս բոլոր բարձրագույն առաքինությունները: Մենք գտնում ենք, որ սովորողների հայրենասիրական դաստիարակության համար կարևոր դեր են խաղում մեծ հայրենասերների, ֆիդայիների, Անդրանիկի, Նժդեհի, Դրոյի, Թևանի ապրած կյանքն ու գործունեությունները, Սարգսրապատի հերոսներ Դանիել Բեկ և Պողոսբեկ Փիրումյանների , Սիլիկյանի անմոռաց կերպարները, Ղարաբաղյան պատերազմում անմահացած հերոսների , աշխարհահռչակ գորավարներ Բաղրամյանի, Բաբաջանյանի, Խանփերյանի, Իսակովի հավերժող օրինակները և , իհարկե, 44-օրյա պատերազմում անմահացած մեր հերոսներն իրենց սխրանքներով, որոնց շարքում են Ալբերտ Հովհաննիսյանը, Շահեն Գալստյանը, Ալեն Մարգարյանը, Էդվարդ Բաբայանը: Այսպիսի նվիրյակների մասին հարկավոր է պատմել սերունդներին, կազմակերպել միջոցառումներ, էքսկուրսիաներ, հանդիպումներ զոհվածների ընտանիքների հետ, որովհետև ոչ հեռավոր անցյալում հայ ժողովրդի ծոցից ելան նոր դավիթներ և առյուծ ձևող նոր միերներ, որոնք իրենց հայրենասիրությամբ անջնջելի հետք և մեծ անուն թողեցին մեր պատմության էջերում:

Բացի վերը նշվածից, սովորողների մեջ ազգային արժեքային համակարգ և հայրենասիրական դաստիարակություն ձևավորում ենք դրոշի, օրհներգի, զինանշանի, մեր ժողովրդի պատմության, գրականության, մշակույթի ուսումնասիրության միջոցով, գրողների, գիտնականների, արվեստագետների հետ հանդիպման արդյունքում , որը մենք իրականացնում ենք պարբերաբար, իսկ գործընկերների հետ համագործակցությունը լավագույն տարբերակներից մեկն է ազգային արժեքային համակարգի ձևավորման համար::

Չնսեմացնելով մտավոր, գեղագիտական, ֆիզիկական, տնտեսագիտական, էկոլոգիական դաստիարակության դերը, այնուամենայնիվ, փորձի արդյունքում գրանցել ենք հետևյալ պատկերը.

ԱԶԳԱՅԻՆ ԱՐԺԵՔԱՅԻՆ ՀԱՄԱԿԱՐԳՈՒՄ ԴԱՍՏԻԱՐԱԿՈՒԹՅԱՆ ԴԵՐՆ ԸՍՏ ՀԵՏԱԶՈՏՈՒԹՅԱՆ ԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԻ

1. հայրենասիրական դաստիարակություն
2. բարոյական դաստիարակություն
3. գեղագիտական դաստիարակություն
4. հումանիստական դաստիարակություն
5. էկոլոգիական դաստիարակություն



ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

- Ուսուցչի համար կարևոր է իր պրակտիկ գործունեության վերլուծության, կատարելագործման, ինքնազարգացման, շարունակական կրթության համար գիտամանկավարժական տեսական գիտելիքներից օգտվելու կարողությունը:
- Տեսությունը, որը չի հիմնվում պրակտիկայի վրա, անհիմն է, և կրում է մտահայեցողական բնույթ: Մանկավարժական հետազոտությունը ինքնանպատակ չէ, այն պետք է արտացոլի առաջավոր փորձը, ստուգվի պրակտիկայում և նպաստի ուսումնադաստիարակչական խնդիրների լուծմանը: Առանց պրակտիկ գործունեության խոր և համակողմանի վերլուծության անհնար է նախանշել ուսումնադաստիարակչական գործընթացի զարգացման ուղիները:
- Փորձը ցույց է տալիս, որ մանկավարժական շատ հիմնախնդիրներ հաջողությամբ լուծելու համար անհրաժեշտ է դրսևորել ստեղծագործական մտածողություն:
- Արժեքային համակարգի ձևավորման գործում բացառիկ է բարոյական և հայրենասիրական դաստիարակության դերը:
- Դպրոցականների մեջ ազգային արժեքային համակարգի ձևավորումը տեղի է ունենում բոլոր առարկաների դասավանդման ընթացքում, մասնավորապես Գրականության, Հայոց պատմության Հայոց եկեղեցու պատմության ընթացքում:
- Սեփական գիտելիքների հարստացումը, կարողությունների և հմտությունների դրսևորումը և կոլեգաների հետ համագործակցությունը բացառիկ դեր ունեն սովորողների մեջ ազգային արժեքային համակարգի ձևավորման ժամանակ:
- Միայն այն դեպքում կարելի է արդյունավետ և նպատակասլաց ղեկավարել սովորողների զարգացումը, երբ տարվող աշխատանքները կառուցված են նրանց տարիքային առանձնահատկությունների իմացության և դրանց հաշվառման հիման վրա:
- Պատմության դասին ազգային արժեքային համակարգի ձևավորման ցանկալի արդյունքի հասնելու համար ուսուցիչը պետք է կարողանա դասը կազմակերպել ժամանակակից տեղեկատվական տեխնոլոգիաները, մանկավարժության ձեռքբերումները, ազգային արժեքները հաշվի առնելով և համադրելով:

ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՑԱՆԿ

Ամիրջանյան Ա., Ա. Ս. Սահակյան, Մանկավարժություն, Երևան , 2005,

Անաստասյան Բ. Հ., Ազգային ավանդույթների, սովորույթների դերը երեխաների ընտանեկան դաստիարակության գործում, Ընտանիք և ազգային հոգեբանություն նյութերի ժողովածու, Եր., ՀՀ լուսավորության նախարարության մանկավարժական գիտությունների գիտահետազոտական ինստիտուտ, 1991,

Թորգոմյան Լ., Մանկավարժական արժեքանության հիմունքներ, Ան–Ջոն, Եր., 2011,

Сухумлинский В. А., Избранные педагогические сочинения в 3 т., т. 1,

Ушинский К. Д. , Педагогика, М., 2019,